

ROND DE SCHUTSBOOM

jaargang 9

nummer 1

1989

STICHTING HEEMKUNDIGE KRING

'DE VYER HEERTGANGHEN'

Doelstelling volgens de statuten:

De Stichting heeft ten doel de bevordering der studie van de heemkunde in de ruimste zin, in het bijzonder door:

- a. de bevordering der studie van de heemkunde in de lokale en regionale aspecten van archeologie, geologie, toponymie, flora, fauna, architectuur, historie, folklore, sociale geografie en taalgebruik;
- b. het aanwenden of doen aanwenden van de door deze studie verworven kennis ten bate van het lokale en regionale leefmilieu door het verrichten van relevante activiteiten;
- c. het in stand houden van een streekmuseum, heemerf 'De Schutsboom'.

Lidmaatschap en abonnementen:

Leden van de Heemkundige Kring ontvangen het periodiek 'Rond de Schutsboom' gratis. Losse nummers f 3,50.

Lidmaatschap Heemkundige Kring f 20,-- per jaar.

Gezinsleden f 6,50 per jaar.

Toegang tot de maandelijkse lezingen voor leden gratis.

Openingstijden:

Het museum is opengesteld:

van april t/m oktober elke zondag;

van november t/m maart, elke 1e zondag van de maand.

Openingstijd van 15.00 tot 17.00 uur.

Voor groepen op aanvraag bij het secretariaat.

Het archief is open elke zaterdag van 10.00 tot 12.00.

Adressen:

Heemerf De Schutsboom, Nieuwe Rielseweg 41-43,
5051 PD GOIRLE.

secretariaat: Nieuwe Rielseweg 41-43, 5051 PD GOIRLE,
tel. 013-346622

redactie: Venneweg 11, 5051 BN GOIRLE. tel. 013-342182

**HET VERSCHIJNEN VAN DIT PERIODIEK WERD MEDE MOGELIJK
DOOR DE FINANCIËLE BIJDRAGE VAN:**

Bloemsierkunst "Abcoven",
Abcovenseweg 23, 5051 PT GOIRLE. tel. 341388

Party centrum Benelux,
Dorpsstraat 1, 5051 CH GOIRLE. tel. 342272

van Berkel B.V. loodgieterswerken en foliedaksystemen,
Ralph Bunchestraat 15, 5051 KW GOIRLE. tel. 342445

Boerenbond+ Bouwmarkt Goirle,
Weth. de Brouwerstraat 33, 5051 SJ GOIRLE.,

Garage Jac. de Brouwer,
Hoge Wal 1, 5051 PX GOIRLE. tel. 430935

**Assurantiën Burgers en van Esch, voor verzekeringen,
hypotheken, financieringen, woningbemiddeling,**
Tilburgseweg 43, 5051 AA GOIRLE. tel. 342129

Chinees Indisch Restaurant "China Garden",
Tilburgseweg 12-14, 5051 AH GOIRLE. tel. 344594

Stichting "Goirles Belang",
p/a Dorpsstraat 18, 5051 OK GOIRLE. tel. 343486

C. Hermans de Jong,
v. Haestrechtstraat 16, 5051 VD GOIRLE.

Keurslagerij Kees van Hest, tel. 341389
Tilburgseweg 81, 5051 AB GOIRLE. tel. 341389

"De Druiventros" C.G. van Hoek,
Weth. van Besouwstraat 2, 5051 SE GOIRLE. tel. 341460

Juwelier & Edelsmid Paul Hoogendoorn,
Tilburgseweg 41, 5051 AA GOIRLE. tel. 345473

Bakkerij A. van den Hout,
Tilburgseweg 98, 5051 AJ GOIRLE. tel. 341768

ROND DE SCHUTSBOOM

Periodiek van de:

STICHTING HEEMKUNDIGE KRING
„DE VYER HEERTGANGHEN”
GOIRLE

Secretariaat: Nieuwe Rielseweg 41-43, 5051 PD Goirle
telefoon: 013-34.66.22
Redactie: Venneweg 11, 5051 BN Goirle
telefoon: 013-34.21.82

Jaargang 9

nr. 1

april 1989

INHOUDSOPGAVE:

- De gave Godts oftewel Contagieuse sieckte der peste, door Cees Robben; blz. 2
- Tussen "Ley en die Gemeynackeren": 5
De Heren van de Heerlijkheid. Het geslacht Van Malsen en Van Grobbendonck, door J.C.J. Hoogendoorn;
- Aanwijzingen betreffende een turfvaart 9
die gedeeltelijk gebruik maakt van het dal van de Roversche Leij, door H.J.M. Thiadens;
- Het koningsschieten bij het Schuttersgilde 12
St. Joris, door J.C.J. Hoogendoorn;
- Stilstaan in de kruidentuin, door T. Sas; 17
- Toponiemen, door Joseph Wijdemans. 19
- In onze brievenbus: Rood zand, door 23
Harrie Kanters
- Onze vroede vaders van weleer: 25
Hoeveel zuigelingen is een ambtenaar waard?
door A. Houtepen.

De Gave Godts ————— oftewel contagieuse sieckte der peste, de gesel aller tijden.

————— door ' Cees Robben

DE GAVE GODTS OFTEWEL CONTAGIEUSE SIECKTE DER PESTE, DE GESEL ALLER TIJDEN.

Wij lazten vroeger in onze geschiedenisboekjes, dat met de terugkerende kruisvaarders uit het verre oosten een vreemde ziekte Europa binnensloop, namelijk de pest, door het volk ook genoemd "de zwarte dood".

De wereldgeschiedenis leert dat legerscharen en besmettelijke ziekten altijd hand in hand gaan en in streken waar deze gevreesde en verafschuwde ziekte opdook, de mensen stierven als ratten.

Alleen al in de 14e eeuw zijn 25 miljoen mensen het slachtoffer geworden van "de zwarte dood". Armoede en hongersnood volgde de ziekte op de voet en jaren lang was de gehele economie van een dorp, stad of streek geheel ontwricht.

De primitieve stand der medische wetenschap was in die dagen niet bij machte de oorzaak van deze kwaal op te sporen. Men had zo goed als geen afweermiddelen tegen de "gesel aller tijden", en eeuwenlang teisterden meedogenloos regelmatig terugkerende epidemieën de bevolking. Dat de ratten de verspreiders van deze ziekte waren, wist men destijds nog niet. Deze handelsreizigers van de pest kwamen als verstekelingen aan boord der schepen mee naar onze streken. Zij konden zelf reeds besmet zijn door de pest of in hun vacht de eitjes meedragen die daarin gelegd waren door een besmette vlieg van het soort *Xenopylla Cheopis*.

De besmetting kon op twee manieren worden overgebracht. Soms hebben de vliegen de bacillen in de mond, soms ook zijn zij zelf al door de ziekte aangetast, waardoor de toevoer tot de maag is afgesnoerd en zij opgezogen bloed

meteen weer laten wegvloeien. Intussen is dat bloed ook besmet geraakt.

Drie specifieke vormen waarin de ziekte optreedt zijn bekend. Bij de builenpest zwellen de lymfeklieren van het slachtoffer sterk op. Bij de longpest worden vooral de longen van de patient aangetast. Een derde vorm wordt de "septichaemische pest" genoemd. In dit geval dringen de bacillen zo snel de bloedsomloop binnen, dat het slachtoffer binnen 24 uur kan sterven. Al deze drie vormen van pest komt men in de oude kronieken tegen.

Koerdistan geniet de twijfelachtige eer door de meeste geleerden te zijn aangewezen als het gebied waar de ziekte zich het eerst in de geschiedenis heeft gemanifesteerd. In zo'n pestgebied als bijvoorbeeld Koerdistan wordt een bepaald aantal ratten immuun voor de ziekte.

Ook de nakomelingen van die ratten, althans tot en met de tweede of derde generatie, zijn voor de ziekte niet gevoelig. Zodoende kan de ziekte tien jaar na een pestepidemie onder ratten weer in volle hevigheid de kop opsteken.

Aan de hand van oude aktes leren wij wel veel bijzonderheden kennen van de pest en kunnen wij ons enigszins de hopeloze toestand indenken van de pestlijders, maar het onnoemelijke leed waaronder onze voorvaderen gebukt gingen kunnen wij niet ten volle beseffen.

Johan van Beverwijck (1594-1647) - geneesheer te Dordrecht - heeft een werk nagelaten (ziekteleer, geneesmiddellenleer enz.), waarin hij ook een beschouwing wijdt aan de pest. Hij schrijft:

" Allereerst de oorzaak. Deze is Natuerlijk, of boven de Nature. De boven-natuerlijcke komt van Godt, of van de Duyvel. Dat Godt tot straffe der sonden de Menschen de Peste toesent, blijkt uyt de H. Schrifture en 't exempel van den Koning David, om wiens sonderlijk tellen des Volcks den verwoestende Engel in drie dagen 70.000 Menschen door de pest ombracht.

De natuerlijcke Oorsaeck bestaat meest in bedorven lucht, somtijds ook in "quade Spijse ofte Dranck".

Wat de pest is laat Van Beverwijck in het midden, omdat bij hem ziekte, oorzaak en verschijnsel één zijn. Haar hoofdeigenschap is de besmettelijkheid, veroorzaakt door een uitvloeiing, evenals dit het geval is bij pokken. Als kentekenen noemt hij flauwte en klopping, omdat het pestgif het hart bestormt, koorts, vlugge en slappe pols, grote dorst met braken. Daar de vochten bedorven zijn, komen pestbuilen tevoorschijn.

Wat de behandeling van de ziekte betreft is Van Beverwijck up to date:

" Die 't Lichaem van de Pest langhduerigh wil bevrijden,
Die moet besmette lucht en sulcke plaetsen mijden
Oock vluchten verr'vandaar, in een gesonder Lant,
En keeren langhsaem weer, als 't vuur is uytgebrant".

Daarnaast moeten wij ons door een beter leven met God verzoenen, omdat de pest een straf des Heren is.

Verder komt hij op tegen de gewoonte om in de kerken te begraven. Soms gebeurt het dat zo'n graf onder de preek open ligt en "degene die daer over ofte omtrent zitten, van stanck doen versmachten".

Hij vindt het ook noodzakelijk de doden buiten de stad te begraven en wel binnen tweemaal 24 uur.

Naast geneeskrachtige kruiden hecht hij een grote betekenis aan de levenswijze. Een glas wijn - naar oud gebruik der Romeinen - is nuttig; overmaat evenwel is schadelijk.

" Indien ghij sonder Pest langhdurigh soeckt te leven,
Ghij moet u nimmermeer tot slempen overgeven;
Want die te gulsigh drinckt, en al te dickmael brast,
Wort in der haest besmet, en van de doot verrast".

Nuttig is ook een goede stoelgang.

" Ghij als dit qualijck wil, so wilt den afgangh wetten,
Door pruymen, lang-rozijn of moes van violetten,
Van beete, van latouw, van ander heylsaem kruyt,
Dat maeckt de wegen glat, en jaegt het swadder uyt".

Verder geeft hij een groot aantal medicamenten aan, die allen op hun beurt of tezamen heilzaam zouden werken.

TUSSEN „LEY EN DIE GEMEYNACKEREN „

DE HEREN VAN DE HEERLIJKHEID. HET GESLACHT VAN MALSSEN EN VAN GROBBENDONCK.

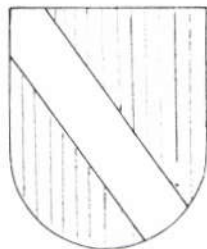
Via het huwelijk van Margrieta van Haestrecht met Robrecht van Malsen kwam de Heerlijkheid in 1524 met Adriaan, hun zoon, onder het geslacht van "de Van Malsen" en zou dat blijven tot 1621.

Achtereenvolgens traden op als Heren: Adriaan (1524-1560), Karel (1561-1587), Huibert (1588-1612) en wederom een Adriaan van Malsen (1612-1621).

Het Geslacht van Malsen is afkomstig uit het Huis van Malsen te Well in de Bommelerwaard. Margriet van Haestrecht, rond 1519 weduwe geworden, doet in 1524 als zij hertrouwt met Antonis van Bruheze, de Heerlijkheid over aan haar zoon Adriaan van Malsen, die in 1527 huwde met Josina van Blaesveldt. Zij overlijden beiden in 1560, slechts twee maanden na elkaar. De dorpssecretaris zegt hierover in een schepenprotocol: "De door rechtschapenheid van leven en door karakter niet minder dan door deugd uitblinkende en schitterende Heer en Vrouwe, Heer Adriaan van Malsen, gulden ridder, Heer van Tilburg en Goirle enz. en Vrouwe Jodoca van Blaesveldt, echtgenoten, hebben onder veel

tranen van hun kinderen de laatste (levens) dag bij de Tilburgers afgesloten....."

In 1561 volgde Carel van Malsen hier in de Heerlijkheid zijn vader op. Deze Carel was in 1551 gehuwd met Agnes van Wijck, die vrouwe was van Onsenoort en Nieuwkuyk. Vandaar dat de "Caerte" van het Sint Jorisgilde te Goirle, dat door Carel in 1564 of 1569 is bevestigd, aldus aanvangt:

Wapen: **VAN MALSSEN**

*in rood een zilveren
rechtsschuinbalk.*

"Kaerll van Malsen, Heere tot Tilborch, Ghoorll, Onssen-oort en Cuyck: Allen den gheenem die dese onse letteren sullen hooren lesen, Saluyt".

Deze Carel behoorde samen met zijn broers Robert en Anthonis waarschijnlijk tot het Verbond der Edelen, een groep van lagere Katholieke en Calvinistische edelen uit de zuidelijke en noordelijke Nederlanden die stopzetting van de inquisitie en het intrekken van alle plakaten eisten die de gewetensvrijheid aantastten.

Carel overlijdt in 1587; zijn opvolger is zijn oudste zoon Huybert van Malsen, die in 1588 als Heer van onze Heerlijkheid optreedt.

Hij slaagt erin om met de soevereine vorsten van de Zuidelijke Nederlanden - de Aartshertogen Albertus en Isabella - een financiële regeling tot stand te brengen waardoor hij de Heerlijkheid in eigendom zou verwerven. Huybert sterft echter op 22 maart 1612. Zijn grafschrift luidt: "Een vredelievend man, welwillend voor de armen, voorkomend jegens allen, godvruchtig".

Zijn zoon Adriaan volgt hem in 1613 op en hij werd nog in hetzelfde jaar de eerste Heer, die de Heerlijkheid in eigendom bezat, daar hij de koopprijs, die behalve uit de pandsom nog uit f 5.000,-- bestond, afbetaalde.

Adriaan was officier in Spaanse dienst en verbleef derhalve dikwijls in het buitenland. Hij overleed in 1621 op 21 september te Mainz en daar hij ongehuwd was, ging de Heerlijkheid over aan zijn zuster Maria van Malsen, die sinds 1604 gehuwd was met Antony Schetz Baron van Grobbendonck, een Zuidnederlandse edelman en in zijn hoedanigheid als militair gouverneur van de stad 's-Hertogenbosch bekend als de verdediger van de stad in 1629.

Antony Schetz van Grobbendonck was zoals de naam al aangeeft Heer van Grobbendonck en verder Heer van Wesenmael, ridder in de orde van Sint Jacob en sinds 1628 Heer van Durbuy (aan de Ourthe gelegen in Luxemburg). Zijn wapenschild is dan ook verdeeld in vier kwartieren, waarop in zilver een opvliegende zwarte raaf op een groen heuveltje, als Heer van Grobbendonck en in rood drie zilveren lelies met afgesneden voet als Heer van Wesenmael; beide afbeel-

ANTONIE VAN
GROBBENDONK

dingen komen diagonaals-
gewijs dubbel voor.

Had hij op 30 december
1621 de Heerlijkheid
verheven voor de "Raad
en Leenhof van Brabant"
te Brussel, hetzelfde
doet hij op 13 september
1633 voor "Den Raede
ende Leenhove van Bra-
bant" te 's-Gravenhage.
Hoezeer Spanje het ge-
zag de Hoog Mogenden
over de Meijerij na de
val van Den Bosch ook
betwistte, hieruit
blijkt wel, wie in wer-
kelijkheid hier de ge-
zagshebbers waren.
Anthony Schetz van
Grobbendonck woonde
niet op het kasteel
van Tilburg. Tot 1629
woonde hij in Den Bosch,
daarna trok hij naar de
Zuidelijke Nederlanden.
Krijgsman in hart en
nieren verdedigt hij
aan Spaanse zijde met

succes in 1635 de stad Leuven. In 1637 wordt hij door de
koning van Spanje in de gravenstand verheven. Hij overleed
te Brussel in 1640, waarna zijn weduwe Maria van Malsen
als gravin-douarière vrouwe van onze Heerlijkheid was
tot 1650.

In dit geslacht kennen we nog als Heren van de Heerlijk-
heid Tilburg en Goirle een Lancelot van 1650 - 1664.
Zijn weduwe Gravinne Marquerite de Noyelles volgde hem
als vrouwe van de Heerlijkheid op van 1664-1680; een
Josephus Bonaventura van 1680-1691 en de laatste Heer was
Charles Schetz van Grobbendonck van 1690-1710.

De Van Grobbendonck's waren de laatste Katholieke Heren, maar het zijn voor de Heerlijkheid ook de duurste geweest, want de uitgaven die men in de dorpsrekeningen aantreft, waren onder de vroegere noch de latere Heren zo hoog.

Vrouw Gravinne Marquerite de Noyelles liet tijdens haar beheer de heerlijke rechten uitoefenen door haar zoon Carolus Huybertus de Grobbendonck, die zich noemde "Seigneur de Tilbourg" alsook door haar andere kinderen.

J.C.J. Hoogendoorn.

Literatuur:

- 1) "De Lindeboom", jaarboek V;
"De Lindeboom", jaarboek I: "Over Hoeven en Hoevenaars onder het kasteel van Tilburg", door J.A.J. Beckx;
- 2) "De oorsprong van het kasteel van Tilburg en de herkomst van het geslacht Van Malsen", door J.A.J. Beckx;
- 3) Bijdrage tot de geschiedenis van de Heerlijkheid Tilburg en Goirle" door B. Dijksterhuis;
- 4) "Kaarte van het Sint Jorisgilde van Goirle".

AANWIJZINGEN BETREFFENDE EEN TURFVAART DIE GEDEELTELIJK
GEBRUIK MAAKT VAN HET DAL VAN DE ROVERTSCHE LEIJ.

=====

Op topografische kaarten blijkt, dat de Rovertsche Leij de hoogtelijnen van 20 meter en die van $17\frac{1}{2}$ meter flink naar het zuiden doet inbuigen. Letten we echter op de passage van de hoogtelijn van 15 meter, dan is er van inbuiging geen sprake.

De beek gaat door de hoogtelijn en pas meer dan 500 meter westelijk buigt de hoogtelijn van 15 meter uit naar het zuiden. Dat nu vind ik opmerkelijk. De hoogtelijn van 15 meter maakt duidelijk, dat de Rovertsche Leij oorspronkelijk dus op een andere plaats samenkwam met de Poppelsche Leij namelijk ongeveer iets westelijk van de kruising Poppelse weg met de Poppelse Leij.

Ter hoogte van Breehees moet er dus oorspronkelijk een Leij zijn geweest naar de inbuiging van de hoogtelijn van 15 meter. Stroomafwaarts van Breehees hebben we dus te doen met een gegraven water.

Op de huidige topografische kaarten ziet men in het verlengde van de inbuiging van 15 meter op de Overheide een sloot, die in zuidelijke richting te vervolgen is tot het bos. Op de kaart: Breda, facsimile-uitgave Topografische Dienst 1845, kan men deze sloot vervolgen die dan juist noordelijk van Paradijs net geen contact maakt met de Rovertsche Leij bij Kijk Uit.

We hebben dus een rechte afwatering van Kuik Uit naar het nu droge dal omgeven door de hoogtelijn van 15 meter en juist oostelijk van de uitbuiging van 15 meter de onnatuurlijke uitmondingsloop van de Rovertsche Leij.

Het is niet ongewoon turfvaarten aan te leggen in bestaande dalen. Denk bijvoorbeeld aan de turfvaart in het dal van de Bijloop, oostelijk van Breda.

Op de kaart van de Gemeente Goirle in de J. Kuyper Atlas 1865, ziet men een weg tussen Paradijs (naam van een herberg) en Gorp (daarbij een paar huizen). Dit weggetje wordt aan de oostzijde begeleid door de slingerende Rovertsche Leij.

Op de huidige topografische kaart zien we juist zuidelijk van genoemd Gorp in een binnenbocht van de Rovertsche Leij een laagte en in het landschap ziet men aan de westkant van deze laagte een zandbergje. Genoemde laagte bij Gorp is dus uitgegraven. Men heeft daar blijkbaar bij Gorp het water van de Leij opgestuwd en daarbij gezorgd voor een laagte, een verzamelbekken. Na opstuwning kon dus water tussen genoemd kunstmatig bergje en Kijk Uit in een turfvaart worden geleid. De naam Gorp wil men verklaren als goor-apa, waarbij apa een zeer oude aanduiding is voor water.

Gezien de kunstmatige laagte bij Gorp en de vermoedelijke turfvaart Kijk Uit richting uitbuiging 15 meter en omtrent daar naar de huidige uitmonding van de Rovertsche Leij denk ik bij de naam Gorp aan Grop, waarbij ik slechts de r laat verspringen. Het verspringen van de r is niet ongevoelbaar. Men zegt toch ook percies in plaats van precies.

Bij "groep" leest men in het Etymologisch Woordenboek van dr. J. de Vries: "sloot, greppel: mnl. groepe, grope en met korte vocaal grop, zie grep" (1).

Te Bergen op Zoom kennen we grebbe of moervaart, die in de stad Bergen op Zoom werd overkluisd.

Gorp - wat ik dus zie voortgekomen uit Grop - wijst dus in de richting van een turfvaart. Zuidelijk van de Paradijsbrug ligt langs de Rovertsche Leij "De Moerkes" (ook wel Hei Moerke).

Tussen dit turfgebied en de Paradijsbrug is de beek opvallend ingesneden in het landschap. Vooral de linkerdal-oever bestaat uit een steilrand.

Al met al kom ik tot de volgende conclusie: Om onder andere turf te vervoeren uit het gebied van De Moerkes werd de Rovertsche Leij wat aangepast, vergraven of uitgediept zuidelijk van de Paradijsbrug. Noordelijk van deze brug

ongeveer tussen Kijk Uit en het kunstmatige bergje groef men een vaart evenwijdig aan de Rovertsche Leij en in het dal van deze Leij naar de inbuiging van de hoogtelijn van 15 meter. Daaromtrent groef men de vaart naar Goirle via de nu nog aanwezige onnatuurlijke loop van de Rovertsche Leij stroomafwaarts van Breehees.

Hierdoor verloor de Rovertsche Leij zijn oorspronkelijke uitwatering via de inbuiging van 15 meter. Op de nieuwe uitwatering heeft men ongetwijfeld het Bankven aangesloten om zo de turf vanuit dit ven te vervoeren. De vennen Haneven en Biesbosch moeten ook zo'n verbinding gehad hebben met de Rovertsche Leij te Breehees.

In het landgoed Gorp en Rovert - schrijft Dr. H. Visscher(2) - ligt de buurtschap Gorp, waar in 1519 de geleerde Jan Gerrartsen van Gorp werd geboren. Er was toen al een soort landgoed bekend als het Leenhoefke van Gorp, waarvan landerijen werden verpacht. In het gedeelte Gorp de Leij kennen we een 17de eeuwse spijker, genaamd De Nieuwe Hoef. De Nieuwe Hoef ligt omtrent de verdwenen turfvaart. Was het de opvolger van het Leenhoefke van Gorp?

Al met al lijkt het me duidelijk, dat er een turfvaart is geweest in het dal van de Rovertsche Leij en dat men deze naar Goirle heeft gegraven, waardoor de huidige Rovertsche Leij in zijn benedenloop de 15 meter-lijn kan passeren zonder deze te doen inbuigen.

De naam Gorp kan zijn ontstaan door de verspringing van de r uit Grop, hetgeen eveneens wijst op een gegraven water.

Boxtel, 21 november 1988.
Dommeloord 3 - 5283 LK
tel. 04116-75500.

Drs. H.J.M. Thiadens
(historisch-geograaf).

Literatuur:

- 1) Dr. J. de Vries: Etymologisch Woordenboek, aula 6, 1979, pag. 83;
- 2) Dr. H.A. Visscher: De natuurrijke streek bij Goirle, 1985, pag. 11.

koningssschieten _____ bij het schuttersgilde „SINT JORIS,, _____ in Goirle

=====

Wellicht het mooiste feest binnen het gildegebeuren is ongetwijfeld het rijk aan tradities zijnde konings-schieten. Een stille getuige hiervan is het fraaie "juweel" of koningsvest met papagaai en medaillon dat bij iedere gelegenheid door de koning met trots gedragen wordt.

De oudste zilveren schilden, waaronder een koningsschild - dateren van 1610. Het zilver van voor die tijd is op verdachte wijze in 1588 uit de kerk van St. Jan - alwaar het bewaard werd - verdwenen. Het gilde moet toen reeds een aanzienlijke zilverschat in haar bezit gehad hebben, gezien het feit dat in 1616 een proces gevoerd is door ene pastoor Van Dun, deken van de "schutterije van den edelen ridder st. Jorijs" te Goirle, tegen burgemeester Jan Hoosmans die - als hoofdman - in 1588 het gehele gildezilver inclusief een gebroken kelk, zilveren schalen en pullen verkocht had om een "oorlogslasten-contributie" te kunnen voldoen.

Alvorens we vanuit de "kaart" en oude reglementen gaan beschrijven hoe in het verleden koning werd geschoten, staan wij eerst even stil bij de kleding waarin een gildebroeder van Sint Joris zich moest vertonen bij alle openbare gilde-aangelegenheden, om vervolgens in grote lijnen even aan te geven hoe het gilde in 1569 reilde en zeilde.

Volgens de kaart van 1569 moest "elck scutter doen maecken tot allen vijer jaren eenen nijeuen tabbaert gelijk als dat op den verswooren maendag besloten sal worden".

Onder deze tabbaard -een lange tot aan de kuiten reikende mantel met wijde mouwen - moesten de broeders donkere onderkleding dragen met zwarte sokken.

Gildebroeder van
St. Joris anno 1569.

schutters bij alle gelegenheden, zoals ommegangen (processies), kolfdagen en feesten hun "voetboghe met goede tuige oft weijnde" meevoeren.

De gilde-overheden bestonden uit vier personen, te weten: de hoofdman, de koning, een eerste en een tweede deken. Van andere functies zoals daar zijn: de vaandrig, standaardrijder, tamboer en knecht, wordt niets vermeld of geregeld, zodat men mag aannemen dat deze functies bij St. Joris Goirle nog niet bestonden. Dat zou wel eens een bevestiging kunnen zijn van het vermoeden dat de oorsprong van het gilde gezocht moet worden bij een kerkelijke broederschap.

Om de twee jaar werd op de tweede dag van het konings-schieten de rekening opgemaakt door de eerste deken, die op die dag aftredend was. De tweede deken werd de eerste deken; tevens werd er een nieuwe deken gekozen, "van den notabilste en de wijze gesellen die connen lesen ende schrijven".

Terwijl als hoofddeksel een "flambard" was voorgeschreven, een slappe vilten hoed met brede rand.

Op iedere mouw van hun tabbaard moest een half lood (7,7 gr.) zilver bevestigd zitten. Mogelijk ligt hier de oorsprong van de zilveren geciseleerde roosjes met daarop het wapen van de familie Van Malsen, Heren van de Heerlijkheid Tilburg en Goirle, welke momenteel onder aan het koningszilver zijn bevestigd.

Omdat de gildebroeders deze roosjes op de mouw van hun tabbaard droegen, zijn ze in 1588 niet "verkocht" en vormen zij het enige 16e-eeuwse zilver, dat het gilde Sint Joris rijk is. Verder moesten de

Het koningsschieten duurde twee dagen, te weten op zondag en de maandag erop volgend. De dekens moesten op de zondag voor het koningsschieten de gildebroeders bijeenroepen en een goede maaltijd aanbieden. Tevens moesten zij mededelingen doen omtrent de tijden waarop zij in de herberg aanwezig dienden te zijn. Vanuit de herberg vertrok men paar aan paar naar de schutsboom, die vanwege deze gelegenheid was opgesteld, om in een goede onderlinge kamp naar de vogel te schieten. De dekens moesten zorgdragen voor goed materiaal, zoals een schutsboom en vogel, dit om "daer nijet lang te beijden".

De koning en hooftman schoten als eerste zes pijlen om vervolgens de gildebroeders de gelegenheid te geven hun kunnen te tonen. Zowel de jonge als de oude schutters moesten verplicht zes schoten - niet minder maar wel meer - naar de vogel doen. Dit op boete van 5 stuivers ten behoeve van de gildebroeders.

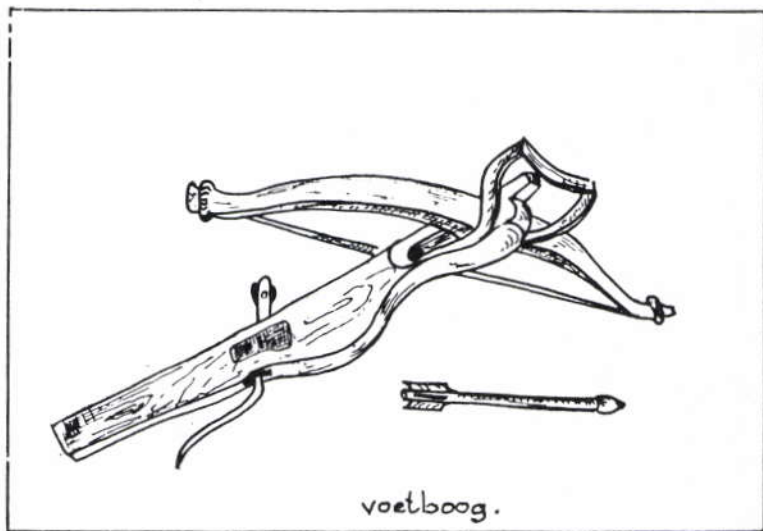
Als de vogel geschoten was, werd de nieuwe koning geluk gewenst en eer bewezen. De dekens moesten plechtig het juweel omhangen. Vervolgens keerde men weer twee aan twee terug naar de herberg, alwaar een maaltijd klaar stond.

"Item soo die coninck is die sal schuldig sijn dat juweel te verbeteren met een half loot zilver". De koning moest een zilveren schild schenken met een gewicht van 8 gram; dit houdt in een zilveren plaat van 17 cm² ofwel + 4 x 4 centimeter. Tevens moest de koning een "suffisante" (voldoende) borg in handen van de dekens stellen, voor het juweel.

Voor het schenken van het koningsschild zal de koning, samen met zijn echtgenote, vrij zijn van alle kosten gedurende één jaar. Vanwege zijn eerbaarheid zal de koning geen geschenken mogen geven. Wel moest hij de tweede dag vijftwintig stuivers schenken aan de gildebroeders.

De tweede dag kwamen de gildebroeders wederom in de herberg bijeen om "een minlijck te etene ende te drinckene, ende dan sullen die gesellen hoer rekeninck houen van de ontfanck ende uijtgeven".

Hieruit mag men concluderen, dat in eerste instantie om de vier jaar koning geschoten werd. Vele zaken in de kaart werden geregeld om de vier jaren. De twee eerst bekende koningen - Antonius en Jacob van Aelst - schoten in 1610, respectievelijk 1614 koning. (De "kaart" is de officiële bevestiging van het gilde met het reglement door den Heer).

Het wapen waarmee geschoten werd was een voetboog met wijn-getouw, waarbij men de beschikking moest hebben over een dozijn pijlen. In tegenstelling tot het koningsschieten, waar op de vogel werd geschoten, werd iedere zondag vanaf Pinksteren tot de zondag na "Bamis" geschoten "ter doelen naer de witte".

Door het lot werd een ploeg van zes schutters aangewezen die op een bepaalde zondag moeten schieten. Indien een schutter "Nijet en schiet als hem dat loot bevalt die sal betaalen voor die gesellen 't gelage", zijnde een halve stuiver, te voldoen op een vergaderdag.

"Item oft gebeurden dat iemandt den vogel drijemael af schoot, dat men den sulcken sal keijser noemen". Wanneer men zich voor de derde maal koning schoot, was men keizer en voor het leven vrij van alle kosten, maaltijden en wijn. Het gilde moest een kleynood van zilver laten maken voor de keizer, bestaande uit drie papagaaien ter waarde van drie "rijnsgulden". Dit ereteken mocht de keizer nooit verkopen, maar moest het altijd dragen ter ere van St. Joris en het gilde. Na zijn overlijden moest de keizer het ereteken nalaten aan het gilde om zodoende ontslagen te zijn van de doodschuld. In de geschiedenis van het gilde heeft na 1610 niemand drie maal koning kunnen schieten, zodat het gilde nooit een keizer gekend heeft.

Tot zover de reconstructie van het koningsschieten in de 16e eeuw. Ongetwijfeld hebben vele gewoonten, die toen vanzelfsprekend waren - en dus niet geregeld in de kaart - een rol gespeeld bij het hele gebeuren. Als we lezen dat de koning eer wordt bewezen, zal dat zoals toen gebruikelijk was zijn gebeurd, en zullen gebruiken als de handwassing, het duiveluitdrijven, het betreden van het vaan en aanbieding van de erewijn een belangrijke rol gespeeld hebben binnen het hele gebeuren.

Stoelend op een eeuwenoude traditie heeft het koningsschieten van heden niets aan luister ingeboet. Het vormt een hoogtepunt binnen het gildewezen. Vanzelfsprekend zijn bepaalde zaken onder invloed van tijd en tijdsgeest veranderd. Het borgstellen voor het juweel is verdwenen evenals de verschillende boetes, terwijl het wapen waarmee koning wordt geschoten geen voetboog meer is. In 1920 toen C. Brock de koningsvogel neerhaalde is voor het laatst de voetboog gebruikt - geleend van een zuster Gilde in Brabant - omdat de schutters in de doelen alleen nog maar de St. Jansboog en kolfboog hanteerden.

En heeft men vele eeuwen op de "guld-ekker" in het Wild-eind geschoten, onder invloed van de expansie van Goirle zijn de gronden gelegen rondom de schutsdoelen ter plaatse genaamd "den Wittendijk" (doelendijk), verkocht.

J.P.J. Hoogendoorn.

(wordt vervolgd)

STILSTAAN IN DE KRUIDENTUIN

VENKEL

(Vennekool)

Hoogte $\pm 1\frac{1}{2}$ meter

Bloei: Juli tot in de herfst

Doel: Keukenkruid.

Na de zachte winter - waarin de planten zacht sluimerend hun winterslaap hebben gehouden - is het plantenleven in de kruidentuin weer volop aan de gang. Vol belofte voor de naderende zomer!

Zo ook de venkel, die de hele winter groen is gebleven (een zeldzaamheid in ons land). Zij belooft dit jaar een grote plant te worden.

De venkel hoort in het midellandse zeegebied thuis en wordt sinds de oudheid door de mensen die daar wonen gebruikt.

Venkel getrokken op wijn gold als een uitstekend middel tegen slangen- en scorpioenbeten.

Plinius - een kruidenskundige - schreef dat de slangen ieder jaar een nieuwe huid kregen en dat dit met behulp van venkel gebeurde;

tevens dat ze de plant ook gebruikten tegen hun oogkwalen! Hij meende dat de mensen dat ook moesten doen.

In veel kruidenboeken staat dan ook, dat men bij oogzwakte

venkelwater moet gebruiken. Blinden dronken venkelsap in de hoop het gezichtsvermogen terug te krijgen; gekookt in wijn werden de knollen op de ogen gelegd om staar te genezen.

Venkel was ook het voedsel voor de armen, die er hun honger mee stilden, terwijl de rijken er een bouillon van trokken om er hun zwaarlijvigheid mee tegen te gaan.

Venkel werd ook als een voorbehoedsmiddel tegen betovering gebruikt. Men hing het voor de deur of stopte het in 't sleutelgat. Het kruid moest dan wel op St.Jansdag gezegend zijn en wanneer men het in 't sleutelgat stak, moest men zeggen: "Indien door dit gat vandaag een tovernaar wil binnenkomen, riek goed venkel!" en hij zal van schrik niet binnen durven komen.

Op midzomeravond versierde men het huis met slingers van venkel om heksen te beletten binnen te komen.

Daarnaast was venkel ook weer een kruid om zelf mee te toveren. In de middeleeuwen kom men een meisje in haar hemd zien dansen, als men op de dag voor St. Jan en voor zonsopgang wat marjolein, ijzerhard en drie venkelbladeren en -wortels verzamelde, er poeder van wreef en dat naar het meisje blies!

Deze toverkunst is helaas verloren gegaan!

Maar ook in onze tijd is venkel een toverkruid, en wel in de keuken. Sla uw kookboek maar eens open, dan ziet u hoeveel venkelrecepten er zijn.

En tot slot: venkel is een goed vermageringsmiddel.

Ton Sas.

(topos onyma: grieks - topo nomina: latijn. Lijkt mij uit het grieks overgenomen).

=====

Toponiemen zijn plaatsnamen genomen in de ruimste zin van het woord. Het zijn dus niet alleen de namen van steden en dorpen, maar ook die van buurtschappen, waterlopen, vennen, poelen en moerassen, als ook de veldnamen. Deze laatsten zijn de namen van akker- en weilanden, beemden, heidevelden, woeste gronden, hoogten, laagten enz. Vele onder die toponiemen zijn eeuwenoud. Voor de invoering van het kadaster in 1831 kan men ze bij de transactie van een perceel grond aantreffen in de notariële akten, daarna worden ze vervangen door een code van letter en nummer en verdwijnen ze naar de achtergrond. Bij de boeren leven die oude benamingen nog voort en zij vooral moeten deze rubriek kritisch volgen en zo nodig op- en aanmerkingen via de redactie kenbaar maken. De toponiemen worden alfabetisch behandeld en voor zover bekend op de juiste lokatie aangeduid.

AALSDIJK

Dit is de zandweg van Nieuwkerk naar het gehucht Aerle onder Poppel. De naam is een verbastering van Aerlese dijk. In 1794 komt deze voor op de kaart van Hendrik Verhees.

HET AANGELEEG

Het land grenzend en behorend bij een boerderij. Slechts eenmaal duikt dit toponiem op als akker bij de Koudepad in eigendom van Math. Jan Brouwers in 1791 (opmeting van de teullanden, GAT- OAA 869).

DE AANSTEDE OF DE AENSTE

De beide namen duiden hetzelfde aan als "Het Aangeleeg". Ze komen echter veel meer voor en zijn een standaarduitdrukking hiervoor.

Tussen 1700 en 1800 komen ze 21 keer voor: 1 x op den Bakertant, 5 x op Abcoven, 4 x aan de Kerk en 10 x in het dorp (omgeving Dorpstraat en Hoogeind). Telkens aangeduid als "teullandt" en "saijlandt". (GAT- OAA 869). De Aenste komt in 1716 voor op Nieuwkerk, op de kaart van Tongerloo.

AARTJESACKER

Deze akker moet gelegen hebben op den Bakertant en wordt in 1791 vernoemd. De naam duidt waarschijnlijk het eigendom aan van een zekere Aart, afgeleid van Arnoldus. (GAT - OAA 869).

ABCOVEN

Dit is de naam van een van de oudste heertgangen van ons dorp. De oudste naamsvermelding tot op heden is in het cijsregister van 1426 te Oisterwijk. (R 145 fol.16) In 1448 wordt de streek "Abbichoven" genoemd. Hier hebben we waarschijnlijk te doen met de oorsprong van de naam, namelijk "De Aa beek hoven", oftewel de hoven langs de Aa Beek. De Aa beek is de huidige Leij. De "hoven" zijn "teullandt" geweest, die omheind waren door heggen of houtwallen.

ABCOVENSE ACKERS

Dit zijn de gezamenlijke akkers die tot de heertgang Abcoven behoren. De oudste bekende vermelding is uit 1426 (Oisterwijk R145 fol.16).

ABCOVENSE DIJCK

Deze weg is nog steeds als zodanig bekend. Het is de weg naar de Zeven vennen, vanaf de Abcovenseweg, via de Leij. De weg komt uit op de Goirlese dijk (Goirle/Hilvarenbeek). In 1646 komt deze weg voor in een akte te Tilburg (GAT-ORA R 360, fol. 316 v). De weg wordt in 1472 Donckerstraat genoemd (Oisterwijk R178 fol.14).

ACHTERSTE VEN

In 1650 lezen we "De Mortelacker omtrent het Achterste ven", (GAT-ORA,R362 fol. 249 v).

De huidige Frankische Driekhoek en directe omgeving heetten 't Ven. Het is een nevenheertgang geweest van Het Hoogeind. 't Ven heeft zijn naam te danken aan het Achterste Ven.

ACHTERSTE BOGT

Dit was een akker op Abcoven aan de Holleweg, waarop Jan Marte Pijnenborg in 1791 boerde, (GAT-OAA 869). Op de benaming "bogt" komen we later terug.

DE ACHTERSTE ZEVEN KWARTIEREN

Dit perceel was een akkerland aan de Bakertant. (GAT-OAA 869). Het was in 1791 het bezit van Jan Cornelis Backers. Een kwartier is een zekere landmaat. Als tegenhanger komen op den Bakertant ook de "Voorste Zeven Kwartieren" voor.

HET ACKERKEN OVER DE WEGT

Dit wordt vermeld als "teulland" op den Bakertant op den Bakertant in 1791 (GAT-OAA 869).

AERT

Den Aert is een benaming voor de gemeijne gronden, die ook wel "gemeynt" worden genoemd. Het zijn woeste gronden, die door de gerechtigden volgens vaste regels gebruikt mochten worden om er vee te weiden, turf te steken, hout te kappen en vooral om er hei te maaien dat diende als strooisel onder het vee. Dit laatste was voor de boer noodzakelijk om de hoeveelheid mest te vermeerderen en tevens kwalitatief beter te maken. De gemeynt-grenzen zijn ouder dan de dorpsgrenzen en lopen dan ook veelal niet gelijk. Soms waren verschillende dorpen gerechtigd in dezelfde gemeynt.

AERSCHOT

Een akte uit 1650 vermeldt: "In de parochie van Tilborch tusschen Leeuwerckeneijck ende Aerschot" (GAT-ORA R 362 fol. 226 V). De Leeuwerckeneijck is de voormalige Alphense hoof die in 1944 verwoest en daarna geheel gesloopt is. Nabij deze hoof liep eertijds een weg die naar de Lunsvoort leidde, om dan via Gorp en Rovert in Poppel de Leij overstak, nabij de Stenen tafel.

Een "schot" is een scheiding, en daarmee kan hier De Donge bedoeld zijn. Het voorste deel "aer", daarmee kan "Aa" bedoeld zijn, dus 't riviertje De Donge.

De "r" kan er later ingesloten zijn. De Donge is dan de scheidingsloop tussen Alphen en Goirle.

Maar, "aer" kan ook "aert" (gemeynt) geweest zijn, en de gemeynt van ons dorp liep dus tot aan De Donge. En aangezien de gemeynt-grenzen 't oudst zijn is waarschijnlijk die laatste verklaring de juiste.

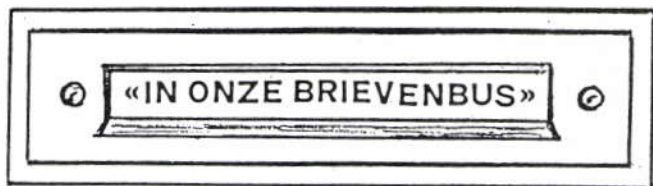
AERT-HEIJNINGE

Een heining is een schei-sloot of -greppel, of een afscheiding tussen twee erven. Er worden diverse scheidingen vermeld langs de kant van Alphen en Riel, als ook langs het stroompje De Catsbogt vanaf Den Brem tot aan de Bakertant. Het eerste komen we deze naam tegen in 1423 (Oisterwijk R 144 fol.89 v).

Als de laatste bewering van "Aerschot" juist is, dan is "Aert-Heijningen" een gelijke benaming. Dit sterkt de bewering nog meer, omdat een "schot" ook een waterstroom is en "heijning" een sloot of greppel, De Donge is dan duidelijk een Schot, en De Catsbogt een Heijning.

Wordt vervolgd.

Joseph Wijdemans.

Van onze bodemkundige medewerker Harrie Kanters.

ROOD ZAND.

In de zandgronden treft men een groot scala van kleuren aan. De basiskleuren zijn zwart, bruin en wit, voorzover zwart en wit kleuren genoemd mogen worden. Naast deze "hoofdkleuren" komen nog een aantal kleurtinten voor welke als basis een van voornoemde kleuren hebben.

De zwarte en bruine kleur van de zandgrond wordt voor een deel veroorzaakt door de organische stof. (Humus is er een deel van). Afhankelijk van de hoeveelheid en de aard van de organische stof ontstaan zwarte of bruine kleuren. Heide-humus bijvoorbeeld is zwart; van loofhout is deze voor het merendeel bruin.

Zanden bevatten van origine een kleine hoeveelheid ijzer. In het grondwater komt meer ijzer voor. Vooral stromend water bevat vaak een aanzienlijke hoeveelheid. Aan de lucht blootgesteld oxydeert het ijzer en kleurt de grond bruin. Bij aanvoer van veel ijzerrijk water - bijvoorbeeld in beekdalen en in kwelgronden - kan ijzeroer ontstaan, soms in zulke hoeveelheden dat het ontgonnen werd (wordt) voor de ijzersmelterijen.

Wit zand komt maar weinig voor. In de meeste gevallen bevat het zand enige onzuiverheid of bijmenging, zodat er wel iets kleur ontstaat. Een kleine hoeveelheid humus en/of ijzer geeft aan de grond een geelbruine of gele kleur.

Rood zand komt ook voor in de natuur. In de omgangstaal spreekt men wel van "rooizand" en dan bedoelt men basis-

zand dat men gebruikt bijvoorbeeld voor funderingen. Dit zand is niet rood, maar geelbruin, bruingeel of een andere variant. Echt rood zand treft men zeer plaatselijk over kleine oppervlakten aan in droge zandgronden. De kleur is bijna gelijk aan het rood van verkeersborden.

Bij een bodemkundig onderzoek, dat in Goirle en omgeving werd uitgevoerd, is op meerdere plaatsen rood zand aangetroffen, o.a. op Gorp, Rovert, Breehees en langs de Rillaersebaan-west. Het zijn meest oppervlakten van 20 à 30 m². Op een diepte tussen 30 en 60 cm. onder het oorspronkelijke maaiveld, treft men een laag aan die fel-rood gekleurd is. Met de "Munsell Colour Charts" is de kleur 10R 4/8 met enige variatie.

Het is bekend dat ijzer "geoxydeerd" bij een temperatuur beneden 40 graden Celsius een bruine kleur geeft. Boven 40 graden C. wordt geoxydeerd ijzer rood. In de tropen komen veel rode gronden voor. Voor het ontstaan van rode gronden zijn dus hoge temperaturen vereist. Hoge temperaturen komen in ons klimaat niet voor en de afzettingen zijn geologisch nog erg jong. Een tropenklimaat heeft na de afzetting in de laatste ijstijd (Weichseliën, 70.000-12.000 B.P.) hier niet meer geheerst.

De vereiste hoge temperatuur, het pleksgewijs voorkomen, veelal vergezeld met urnenresten uit de Brons- en Ijzertijd (1700- 0 voor Chr.), doen het vermoeden rechtvaardigen dat menselijke invloeden uit de praehistorische tijd de oorzaak zijn van de rode verkleuring.

Zij die wel eens wandelen in de bossen van het landgoed Gorp hebben kans rood zand te zien. In de omgeving waar vroeger het boederijtje stond, genaamd "Het Paradijs", komt soms rood zand aan de oppervlakte voor. Dit wordt in kleine hoeveelheden door bodemdieren aan de oppervlakte gebracht. Wanneer men dit ziet, weet dan dat men zich op een praehistorische plek bevindt.

ONZE VROEDE VADEREN VAN WELEER —

Hoeveel zuigelingen is een ambtenaar waard?

In de raadsvergadering van 23 april 1926 wordt een aanvraag tot toekenning van een subsidie ad f 500,-- over 1926 aan het Wit Gele Kruis te Goirle behandeld, bestemd voor de "oprichting en instandhouding van een consultatiebureau voor zuigelingen".

B en W stellen voor f 250,-- toe te staan.

Twee raadsleden stellen voor toch f 500,-- te verlenen, waarbij één van de twee dit als volgt toelicht:

"Een bedrag van f 500,-- is toch niet te veel om dit te besteden voor het toekomstige geslacht van Goirle, als men daarbij vergelijkt dat voor huisvesting van enkele ambtenaren ongeveer f 15.000,-- per jaar wordt uitgegeven".

De voorzitter vraagt of de gemeente alles maar moet betalen, terwijl het Wit Gele Kruis goed bij kas is. Na stemming wordt het voorstel van B en W met 10 tegen 1 stem aangenomen.

Goirlese toestanden 19 mei 1926.

Het periodiek "Goirlese toestanden (verschijnt als het nodig is), was niet erg populair bij B en W. Steeds maar weer werden zij op hun nummer gezet, en men probeerde derhalve "Goirlese toestanden" een halt toe te roepen.

En dus wijzigde men de politieverordeningen als volgt:

"Het is verboden te venten met drukwerk, tenzij B en W het goedvinden".

En de Raad, op één na, boog vol eerbied voor dit magistrale inzicht.

In de vergadering van 4 juni 1926 werden diverse besluiten van gedeputeerde Staten behandeld, en deze oordeelde over bovengenoemde politieverordening als volgt:

"In verband met artikel 7 van de Grondwet, regelende de vrijheid van drukpers, moet aan deze bepaling worden toegevoegd, dat voor het venten van gedrukte stukken geen vergunning van B en W noodig is".

En Goirlese toestanden verscheen weer, want het was weer nodig.

Goirlese toestanden,
21 juli 1926.

A. Houtepen.

**HET VERSCHIJNEN VAN DIT PERIODIEK WERD MEDE MOGELIJK
DOOR DE FINANCIËLE BIJDRAGE VAN:**

Café-Restaurant "De Hovel",
Tilburgseweg 37, 5051 AA GOIRLE. tel. 345474

de Jong tuinen, van Malsenstraat 9, 5051 CA GOIRLE.
tel. 341265 na 19.00 uur: 08860 - 73545

Café W. de Kort,
Kloosterstraat 30, 5051 RD GOIRLE. tel. 341372

Café-Restaurant "De Linde",
Dorpsstraat 52, 5051 CL GOIRLE. tel. 341366

Micro-Consult,
Tilburgseweg 104, 5051 AJ GOIRLE. tel. 341681

N.M.B.-bank N.V.,
de Hovel 25-27, 5051 NR GOIRLE. tel. 349044

Toon van Oosterhout kantoorinstallaties,
Dorpsstraat 2, 5051 OK GOIRLE. tel. 345185

Rabobank Goirle,
Tilburgseweg 97, 5051 AB GOIRLE. tel. 342831

Poelier J. van Roessel,
Dorpsstraat 63, 5051 CJ GOIRLE. tel. 341484

Bouwbedrijf P.J. Schellekens B.V.,
Dorpsstraat 60, 5051 CL GOIRLE. tel. 341617

Joop Schepens, audio - videospecialist,
Tilburgseweg 77, 5051 AB GOIRLE. tel. 341337

Bloemenmagazijn Schraven,
v. Malsenstraat 30, 5051 CD GOIRLE. tel. 343382

Taxi Smolders B.V.,
Tilburgseweg 61, 5051 AB GOIRLE. tel. 341432**HET**

VERSCHIJNEN VAN DIT PERIODIEK WERD MEDE MOGELIJK DOOR
DE FINANCIËLE BIJDRAGE VAN:

Garage Spijkers B.V.,

Dorpsstraat 47, 5051 CJ GOIRLE. tel. 347771

J. Vekemans B.V. schildersbedrijf,

Ralph Bunchestraat 21, 5051 KW GOIRLE. tel. 341374

Taxi P. Walsmits B.V.,

Hoogeindseweg 15, 5051 EA GOIRLE. tel. 341340

Joop de Wilde, veevoeders en dierenbenodigdheden,

Nieuwe Rielseweg 37, 5051 PD GOIRLE. tel. 341384

* * * * *
* * * * *
* * *
* *
*

bloemsierkunst
"Abcoven"
Abcovenseweg 23
5051 BP Gorinle